

1V Opiniepanel **Rapport**

Klimaatonderzoek voor Prinsjesdag 2021

Petra Klapwijk
21 september 2021

Samenvatting

Meer mensen willen korter douchen, maar we hebben nog steeds weinig geld over voor het klimaat

Dat we de klimaatdoelen moeten halen, daar zijn de meeste mensen het wel over eens. Maar wat willen we daar zelf aan bijdragen? EenVandaag vroeg het aan 26.000 leden van het Opiniepanel ter gelegenheid van Prinsjesdag.

Zolang het ons niet in de portemonnee raakt doen we graag iets extra's om klimaatverandering tegen te gaan. Maar voordat we meer geld uitgeven, willen we graag duidelijkheid. Klimaat is één van de belangrijkste thema's waar het nieuwe kabinet mee aan de slag moet nu de coronacrisis in rustiger vaarwater is.

Minder stoken en kort douchen

Voorals acties die weinig geld kosten of zelfs geld opleveren zijn populair. Twee derde zegt dat ze het prima vinden om wat korter te douchen (67 procent) of de verwarming een graadje lager te zetten in de winter (66 procent).

En het lijkt erop dat meer mensen ook echt hun steentje willen bijdragen. In 2018 zei bijna **de helft** (45 procent) dat ze kort wilden douchen voor het klimaat.

Meer repareren en minder vlees eten

Ook is er veel animo om kapotte spullen, zoals bijvoorbeeld een koelkast, wat vaker te laten repareren in plaats van een nieuwe te kopen (63 procent). Afval scheiden is geen probleem (83 procent), de meeste mensen doen dat al en weten niet beter.

Verder ziet de meerderheid het wel zitten om minder of geen vlees te eten (57 procent) of om het huis beter te isoleren (55 procent). "Het is even een investering, maar uiteindelijk ben ik goedkoper uit", zegt iemand.

Draagvlak voor rekeningrijden

Het nieuwe kabinet staat straks voor een aantal grote keuzes om de klimaatdoelen te halen. Voor rekeningrijden, betalen per gereden kilometer, is steun.

Bijna twee derde (62 procent) is daar voor. Dat percentage is hetzelfde bij de kiezers van de traditionele 'autopartij' VVD. Een kiezer zegt daarover: "Rekeningrijden is voor mij persoonlijk heel vervelend, maar maatschappelijk gezien misschien het beste. Je bespaart meteen als je bewuster gaat rijden."

Vliegtax mag ook

Ook is een meerderheid voor een vliegtax, een belasting op vliegen (73 procent). Voor zowel autorijden als vliegen geldt dat de deelnemers het eerlijk vinden dat de vervuiler betaalt.

En bijna iedereen heeft de keuze om dit te doen of te laten. Mensen kunnen er door corona voor kiezen om vaker thuis te werken voor het klimaat. En drie keer per jaar op vliegvakantie is ook echt niet nodig, redeneren ze.

Weerstand tegen kosten

Maatregelen die alle Nederlanders direct in de portemonnee raken stuiten op de meeste weerstand. Zo piekeren de meeste deelnemers er niet over om meer te betalen voor gas of benzine. Zes van de tien zijn hier niet toe bereid. Drie van de tien (29 procent) zijn dat wel.

Naarmate er meer kosten aan verbonden zijn haken er meer mensen af. Dat wordt bijvoorbeeld duidelijk bij de aanschaf van een warmtepomp. 29 procent wil deze wel installeren, maar de helft niet (49 procent). Voor velen is dat een te grote investering om op eigen kracht te doen: "Ik wil best helpen voor het klimaat, maar bruin kan dat niet trekken. Ik hoop dat de overheid gaat bijspringen."

Veel vragen over klimaatbeleid

Twijfel over elektrische auto

Mensen vragen zich ook af hoe zinvol het is om voor veel geld een elektrische auto te kopen. De helft (48 procent) is hier niet toe bereid. "Volgens mij is de productie ervan plus de afbraak en afvoer na gebruik veel milieubelastender dan het rijden op benzine", schrijft een deelnemer.

Bijna een derde (31 procent) heeft al een elektrische auto of staat positief tegenover de aanschaf.

Klimaatbeleid te onduidelijk

Niet alleen de kosten zijn voor veel ondervraagden een reden om terughoudend zijn bij bepaalde maatregelen. De meerderheid staat achter de klimaatdoelen om in 2030 ruim de helft minder CO2 uit te stoten dan in 1990 (62 procent) en om in 2050 klimaatneutraal te zijn (58 procent). Maar hoe we die doelen moeten gaan halen en wat er precies van hen zelf verwacht wordt vinden zeven van de tien onduidelijk (70 procent).

Er leven dan ook veel vragen. Deelnemers schrijven: "Waarom moet ik nu precies van het gas af en wat gaat me dat kosten?" "Komt er kernenergie of niet?" "Moet ik alles alleen betalen of krijg ik subsidie van de overheid?" Pas als dat soort vragen beantwoord zijn, zijn ze bereid een stapje extra te doen. Juist omdat er nog zoveel onduidelijk is vinden de meeste ondervraagden het hoog tijd voor een minister voor klimaat (63 procent).

Vragenlijst en uitslagen

Meerderheid achter klimaatdoelen

In hoeverre maak je je zorgen over de gevolgen van de wereldwijde klimaatverandering voor Nederland?

Veel zorgen 22%
Redelijk wat zorgen 35%
Niet zo veel zorgen 27%
Geen zorgen 14%
Weet niet / geen mening 2%

Om klimaatverandering tegen te gaan, hebben EU-landen eerder, in december 2020, een akkoord gesloten om in 2030 55 procent minder CO2 uit te stoten dan in 1990.

Los van de uitwerking: vind je dit een goed of een slecht plan?

Goed plan 62%
Slecht plan 27%
Weet niet / geen mening 11%

Een ander doel, waarover Europese landen in 2018 een akkoord sloten, is om in 2050 klimaatneutraal te zijn.

Los van de uitwerking: vind je het een goed of een slecht plan dat Nederland in 2050 vrijwel energieneutraal moet zijn?

Goed plan 58%
Slecht plan 31%
Weet niet / geen mening 11%

Heb je het gevoel dat het kabinet de afgelopen 4 jaar te weinig, ongeveer genoeg of teveel heeft gedaan om CO2-uitstoot terug te dringen?

Te weinig 51%
Ongeveer genoeg 21%
Te veel 18%
Weet niet / geen mening 10%

Tegen boeren verplicht uitkopen

Boeren

De overheid mag wettelijk niet of nauwelijks huizen en wegen bouwen als de stikstofuitstoot niet naar beneden gaat. 46% van de totale stikstofuitstoot komt uit de landbouw. Om dat terug te dringen probeert het kabinet boeren rond natuurgebieden vrijwillig uit te kopen, maar dat gaat niet snel genoeg. Daarom heeft het kabinet plannen gemaakt waarbij sommige boeren mogelijk verplicht hun bedrijf moeten verkopen aan de overheid, zogenaamde 'onteigening'.

Vind je het een goed of slecht plan als de overheid boeren verplicht kan uitkopen om stikstofuitstoot te verminderen?

Goed plan 31%
Slecht plan 60%
Weet niet / geen mening 10%

Het kabinet maakt een afweging tussen het terugdringen van stikstofuitstoot van boeren en het bouwen van huizen en wegen. Wat is volgens jou belangrijker?

Dat boeren niet verplicht uitgekocht kunnen worden, ook als daardoor de bouw van huizen en wegen stil blijft liggen 42%
Dat er snel weer huizen en wegen gebouwd kunnen worden, ook als daardoor sommige boeren verplicht uitgekocht moeten worden door de overheid 41%
Weet niet / geen mening 17%

Na landbouw (46%) komt er in Nederland veel stikstof vrij door wegverkeer (6%) en huishoudens (6%). Industrie en vliegverkeer stoten wel veel CO2 uit maar relatief weinig stikstof. Een alternatief voor het hard aanpakken van de landbouw is dat veel meer mensen elektrisch gaan rijden of van het gas af gaan, met stijgende kosten voor consumenten tot gevolg.

Ben je wel of niet bereid klimaatbewuster te gaan leven als daarmee voorkomen wordt dat boeren verplicht moeten stoppen, ook als dat dat jezelf meer kost?

Ben ik wel toe bereid 51%
Ben ik niet toe bereid 35%
Weet niet / geen mening 14%

Bedrijven

Vervuilende bedrijven aanpakken

CO2-heffing bedrijven

De volgende vragen gaan over de CO2-uitstoot van grote bedrijven, en in het bijzonder de industrie. In het Klimaatakkoord uit 2018 is afgesproken dat industriebedrijven die veel CO2 uitstoten een CO2-heffing krijgen. Bedrijven die te veel uitstoten, betalen daar sinds 2021 meer belasting over. De heffing neemt de komende jaren toe om bedrijven te stimuleren schoner te worden.

Vind je het een goede of slechte zaak dat de overheid een CO2-heffing voor bedrijven ingevoerd heeft?

Goede zaak 78%

Slechte zaak 15%

Weet niet / geen mening 7%

Sommigen vinden dat er met de CO2-heffing te weinig wordt gedaan om het bedrijfsleven te verduurzamen. Bedrijven kunnen belasting betalen en ondertussen blijven vervuilen. Anderen vinden de CO-heffing juist te ver gaan en vrezen dat bedrijven naar een land verhuizen waar geen CO2-heffing is.

Vind je dat de Nederlandse overheid met de CO2-heffing te veel, genoeg of te weinig doet om bedrijven te laten verduurzamen?

Te veel 11%

Ongeveer genoeg 20%

Te weinig 53%

Weet niet / geen mening

Windmolens liefst op zee

Er worden diverse maatregelen genoemd waarmee de CO2-uitstoot in Nederland snel kan worden teruggedrongen. Kun je per maatregel aangeven of je ze een goed of slecht plan vindt?

	goed plan	slecht plan	weet niet
Een vliegbelasting invoeren	73%	23%	4%
Rekeningrijden invoeren (hoe meer kilometers, hoe meer belasting)	62%	32%	8%
Meer windmolens in de Noordzee	54%	38%	8%
Meer windmolens op land	28%	61%	11%
Strengere regels voor de uitstoot van kantoren en huizen (met compensatie lagere inkomens)	47%	40%	13%
Strengere regels voor de uitstoot van grote bedrijven	85%	11%	4%
Hogere gasprijzen voor kantoren en huizen (met compensatie lagere inkomens)	36%	33%	11%
Subsidies voor elektrische auto's	49%	41%	10%
Sluiting van minstens één kolencentrale	63%	24%	13%
Sluiting van grote bedrijven die veel CO2 uitstoten en niet snel verduurzamen	53%	34%	13%

Huishoudens

Onduidelijkheid en zorgen

Huishoudens

De volgende vragen gaan over de gevolgen van klimaatmaatregelen voor jou persoonlijk.

In hoeverre is voor jou duidelijk hoe de Nederlandse overheid de overgang naar duurzame energie de komende jaren wil bewerkstelligen?

Heel duidelijk 8%
Redelijk duidelijk 18%
Redelijk onduidelijk 37%
Heel onduidelijk 33%
Weet niet / geen mening 4%

In hoeverre maak je je zorgen over de gevolgen van mogelijke klimaatmaatregelen die de overheid de komende jaren neemt voor jou persoonlijk?

Veel 21%
Redelijk wat 31%
Weinig 32%
Geen 10%
Weet niet / geen mening 6%

In hoeverre heb je er begrip voor als burgers zelf financieel moeten bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelen?

Veel 8%
Redelijk wat 31%
Weinig 31%
Geen 27%
Weet niet / geen mening 3%

Driekwart leeft klimaatbewust

Hoe klimaatbewust leef jij, vind je zelf?

Heel 12%
Redelijk 65%
Niet zo 15%
Helemaal niet 5%
Weet niet / geen mening 3%

Biedt de overheid wat jou betreft voldoende of onvoldoende financiële ondersteuning om klimaatbewust te leven?

Met financiële ondersteuning bedoelen we regelingen als subsidies voor elektrische auto's, een warmtepomp of isolatie van je huis of het reizen met de trein (in plaats van het vliegtuig).
Voldoende 11%
Onvoldoende 65%
Ik wil niet klimaatbewust leven 9%
Weet niet / geen mening 15%

Wat doe je zelf

Wel afval scheiden en minder vlees, niet meer betalen voor gas en benzine

Ben je wel of niet bereid om op de volgende manieren bij te dragen aan het tegengaan van klimaatverandering?

Als je het al doet, geef dan aan dat je ertoe bereid bent. Als iets niet op jou van toepassing is, bijv. als je je huis niet verwarmt op gas, kun je dat aangeven.

	wel bereid	niet bereid	weet niet
Meer betalen voor gas	29%	62%	9%
Meer betalen voor benzine	29%	59%	12%
Korter douchen	67%	28%	5%
De verwarming een graad lager zetten in de winter	66%	29%	5%
Een warmtepomp laten installeren	29%	49%	22%
Mijn huis beter laten isoleren	55%	20%	25%
Afval scheiden	83%	12%	5%
Minder / weinig vliegen	66%	22%	12%
Een elektrische auto kopen, ook al is die in aanschaf duurder dan een benzineauto	31%	48%	21%
Vaker lopend, op de fiets of met de trein	69%	21%	10%

	wel bereid	niet bereid	weet niet
Minder of geen vlees eten	57%	39%	4%
Vaker kapotte spullen (zoals een koelkast) laten repareren in plaats van nieuw kopen	63%	26%	11%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

EenVandaag voerde het klimaatonderzoek uit in aanloop naar Prinsjesdag 2021. Het is gehouden van 10 tot en met 17 september 2021. Aan het onderzoek deden 26.029 leden van het Opiniepanel mee. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk: leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Het Opiniepanel bestaat uit 70.000 leden.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker petra.klapwijk@eenvandaag.nl

